

Tekst gwarowy — Podegrodzie 2

Autor: Halina Karaś

Tekst nagrała Katarzyna Kalisz (31.12.2008), przepisała Jolanta Janusz, weryfikacja zapisu i opracowanie — Halina Karaś.

{smoothgallery image=F4242.jpg&caption=Bronisława Zimowska&title=Bronisława Zimowska}Informatorka: Bronisława Zimowska, z domu (z „chołpy”) Bodzony, ur. w 1922 roku w Podegrodziu. Przed wojną ukończyła szkołę powszechną, a po wojnie kurs przedszkolank w Rabce i kurs reżyserski w Krakowie (przez jakiś czas przebywała również w Warszawie). Od 1937 roku należy do zespołu pieśni i tańca „Podegrodzie”. Była konsultantem zespołów folklorystycznych „Lachy” i „Sądeczoki”. Współpracuje z Muzeum Okręgowym w Nowym Sączu i Sądeckim Parkiem Etnograficznym. Występowała niejednokrotnie w środkach masowego przekazu, upowszechniając wiedzę o kulturze lachowskiej. Jest autorką wielu scenariuszy do przedstawień ludowych wystawianych pod jej kierunkiem i wybitną znawczynią folkloru Lachów Sądeckich. Więcej zob. http://www.podegrodzie.pl/pl/4801/0/Tworcy_ludowi.html.

Pieczenie chleba

{vm}T428.mp3|L{/vm}

Mama piykła chlyb, a mama była {tt}barz ‘bardzo’|barz{/tt} {tt}przeciwny ‘wymagający’|przeciwno{/tt}, ni móg być {tt}źdurnioty = źdurnięty, źdurnać ‘dotknąć, szturchnąć’|źdurnioty{/tt} ton chlyb, ni móg być, ino musioł być piykny z pieca, miałyśmy taki piec na {tt}= dziewięć, zlanie się obu nosówek w jedną o barwie nosowego o (a), a następnie zanik nosowości, stąd ę > ą > o|dziewioć{/tt} chlebow, a chleby były wielkie. No i, a jo ku… jo juz miesiąc to mi ciozko było, bo na dziewioć chlebow to była {tt}= mąka, wąska wymowa ą jako u|mułka{/tt} żytnio, tako z młyjna, nie ra… bo my chleba my nie piekały z takie w zarnach, bo to było [?] sie… Na co inne to sie domielalo {tt}= w żarnach, mazurzenie (tu ż > z), przejście wygłosowego -ch > -k|w zarnak{/tt} takik na na to… na {tt}= żarnówka ‘kij poruszający żarna’, mazurzenie (tu ż > z)|zarnówko{/tt}. A… no ji jo tak kciałam ton chlyb juz. Jom wołała piyknie, umiałam zwolać, bo sie nojpiyrw tyko zwolało i kładło sie go… A późni sie wsodzało. Tata godo tak: nic sie nie {tt}tropić się ‘martwić się’|trop{/tt} {tt}dziopa ‘dziewczyna’|dzieopa{/tt}, wygoniamy matko do… niech se idzie do {tt}= Sącza, mazurzenie (tu cz > c)|Sonca{/tt}, a tego jo ta, godo, cosi wykombinujo, zeby co, po cosi sła, to pódzie, a my se {tt}= upieczemy, upiekomy powstało z upiekemy na skutek wymowy grupy eN jako oN, natomiast upiekemy (zamiast upieczemy) to rezultat wyrównania tematu do 1. os. lp. upieke|upiekomy{/tt}. I ton chlyb my piekły. No to mama posła do Sonca. Ile miała {tt}= strapienia, pochylone a po podwyższeniu artykulacji zrównało się w wymowie z o|stropiano{/tt}, bo {tt}= zaczyn, mazurzenie (tu cz > c), inny rodzaj gramatyczny (żeński — ta zaczyna, a nie męski ten zaczyn)|zocyno{/tt} sie robiło dziś na jutro, kwosek łostawiało sie z jednego chleba na drugi. Godo, zocyno mama zrobiła wiecór no i rano juz ton chlyb mioł być piecony no to… Idź, godo, bo musi iś, matka niech idzie do do Sónca, my bedomy piekły. No i tak tyz było. I tata mi wzioł tak jo zwolałam piyknie, ładnie juz chlyb wyrós. No i to sie sypało {tt}= otręby, labializacja, czyli poprzedzenie samogłoski w nagłosie przez ł (u niezgłoskotwórcze), zlanie się obu nosówek w jedną o barwie nosowego o (a), a następnie zanik nosowości, stąd ę > ą > o|łotroby{/tt} na łopato na te, na to łopato sie kładło chlyb, piyknie sie go łomyło włodom, tam dziurki sie robiło palcom nawet, abo rogom, tam sie tego. Tata wzioł mi młoje… kozoł mi wzius za łopato. Tata mi z tyłu, za za plecami stoł, wzioł mi za młoje {tt}= ręce, zlanie się obu nosówek w jedną o barwie nosowego o (a), a następnie zanik nosowości, stąd ę > ą > o|roce{/tt} i wsodzoł. I tak se, godo, rób. Roz, dwa, czy. Roz dwa, czy, bo czy chleby były, późni były drugie czy i czecie {tt}= trzy, upodobnienie i uproszczenie grupy trz > cz|czy{/tt}. Bo to po czy chleby były, bo było dziwioć chlebow. No i tak jem sie naucyla. Późni sie chlyb przesodzało, bo z przyjscio musiało sie przesadzić do tyłu, bo sie tam nie nie łupiek na przyjsciu to sie… trzeba go było przesadzić. Ale jak sie go przesodzało… No i późni po wysadzoniu tego chleba piyknie sie go łomyło włodom, łon sie {tt}= szklił, wymowa sz jako ś w niektórych wyrazach, zwłaszcza obcego pochodzenia (tzw. siakanie), przejście wygłosowego -ił > -uł na skutek upodobnienia fonetycznego i do następnej głoski (ł, tj. u niezgłoskotwórcze)|śkluł{/tt}, był piykny, rumiany. Jak mama przysła, to łocom nie wierzuła, ze Brónka chlyb upiekła, a jo sie tak ciesyla, ze…